

АУДИТОРЛИК ФАОЛИЯТИНИНГ КОРПОРАТИВ БОШҚАРУВ ТИЗИМИДА МЕТОДОЛОГИК КОНЦЕПЦИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Отабек Баракаев,

PhD, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг
Аудит услубиёти ва аудиторлик ташкилотлари иши
сифатини ташиқи назоратдан ўтказиши бўлими бошлиғи,
Тошкент, Ўзбекистон. Email: otabekbaraka@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9624-4023

IMPROVING THE METHODOLOGICAL CONCEPT OF CORPORATE GOVERNANCE IN AUDIT ACTIVITIES

Otabek Barakayev,

PhD, Head of the Department of Audit Methodology and
External Quality Control of Audit Organizations of
the Ministry of Finance of the Republic of Uzbekistan,
Tashkent, Uzbekistan. Email: otabekbaraka@gmail.com
ORCID: 0000-0001-9624-4023

JEL Classification: M4, M42

Аннотация: Мазкур мақолада хорижда сўнгги йилликларда рўй берган қатор молиявий муваффақиятсизликлар ва инқирозлар, уларнинг сабаблари, жумладан бошқарувнинг ва муаммоларнинг олдини олиш маҳорати йўқлиги, тегишли назорат чораларининг етишмаслиги кабилар келтириб ўтилган. Ушбу молиявий муваффақиятсизликлар ва инқирозлар натижасида инвесторларнинг молиявий ҳисоботларга ва бошқарув ҳисоботида ишончи аҳамиятли даражада пасайди. Бу сингари катта молиявий инқирозлар аудиторлик касби нуфузига катта таъсир кўрсатди ва жамоатчилик аудиторнинг жавобгарлиги ва мустақиллигини англаши туфайли аудиторлик касби қийинчиликларга дуч келди. Бундай муаммоларнинг сабаби сифатида катта аудиторлик компаниялари ҳам иштирок этган, улар аудиторлик хулосаларида модификацияланмаган (ижобий) фикр билдирган, компанияларнинг молиявий аҳволи фирибгарликлардан холи эканлиги

тасдиқлагани кўрсатилган. Йирик компанияларда аудит қўмитаси ва ички назорат тизими соҳаларидаги заиф томонлари корпоратив муваффақиятсизликка олиб келганлиги, чунки мазкур тизимлар корпоратив бошқарув механизмларида марказий мониторингни таъминлайди. Шунинг учун корпоратив бошқарув тизимида аудитнинг ўрни зоят муҳим ва марказий аҳамият касб этади.

Шулардан келиб чиққан ҳолда, аудиторлик фаолиятининг корпоратив бошқарув тизимидаги аҳамияти ва вазифалари, замонавий корпоратив бошқарув тизимининг шаклланиши ва унинг назарий асослари, корпоратив бошқарувнинг назорат функцияси ҳамда аудиторлик фаолияти билан боғлиқ бўлган янгича таъриф, корпоратив бошқарув тизимида аудитнинг назарий-ҳуқуқий жиҳатдан аҳамиятини оширишнинг "уч оёқли восита"си орқали асослантириш, корпоратив бошқарув тизимида аудит ва ички аудит хизматининг амалиётдаги ҳолати,

корпоратив бошқарув тизимида аудит қўмитасини ташиқл этишининг асослари ва унинг янгица вазифалари, Ўзбекистоннинг корпоратив бошқарув тизимига аудит қўмитасини киритиш ва унга муаллифлик таърифини бериш орқали замонавий корпоратив бошқарув тизими таклиф этилган. Шунингдек, (ташиқи) аудит, аудит қўмитаси ва ички аудитнинг ўзаро боғлиқлиги, хориждага сўнги ийликларда қатор молиявий муваффақиятсизликлар ва инқирозлар, уларнинг сабаблари, корпоратив бошқарув тизимида аудитга бўлган зарурат, хусусан хорижий тажрибалар ва олимларнинг тадқиқот ишларидан ҳаволалар келтирилган.

Abstract: This article lists a number of financial failures and crises that have occurred abroad in recent years, their causes, including the lack of management and problem-solving skills, and the lack of appropriate oversight measures. As a result of these financial failures and crises, investors' confidence in financial statements and management reporting has declined significantly. Major financial crises like these have had a major impact on the reputation of the auditing profession, and the auditing profession has faced challenges due to the public's understanding of the auditor's responsibilities and independence. The reason for such problems was the involvement of large audit firms, which expressed an unmodified (unqualified) opinion in the audit report, confirming that the financial condition of the companies is free from fraud. Weaknesses in the audit committee and internal control systems in large companies have led to corporate failure, as these systems provide central monitoring in corporate governance mechanisms. Therefore, the role of audit in

the corporate governance system is very important and central.

Therefore, the importance and tasks of auditing in the corporate governance system, the formation of a modern corporate governance system and its theoretical foundations, a new definition of corporate governance control functions and auditing activities, the theoretical and legal basis of audit in corporate governance Substantiation of the importance of a modern corporate governance system was proposed by giving it an authoritative definition. Also, the interdependence of (external) audit, audit committee and internal audit, a number of financial failures and crises abroad in recent years, their causes, the need for audit in corporate governance, in particular, foreign experience and research of scientists links from their work.

Калим сўзлар: аудит, аудиторлик фаолияти, корпоратив бошқарув, аудит функцияси, ички аудит, ташиқи аудит, аудит қўмитаси, молиявий ҳисобот, аудиторлик хулосаси.

Keywords: audit, auditing activities, corporate governance, audit function, internal audit, external audit, audit committee, financial reporting, audit report.

Кириш. Жаҳон амалиётида корпоратив ҳисобдорликнинг ривожланиши натижасида аудитнинг вазифаси тубдан ўзгариб, ташқи ва ички аудит, аудит қўмитасини ўз ичига олган молиявий ҳисоботларнинг ишончлилигини оширадиган “аудит учлик”ни амалга ошириш заруратини кўрсатиб берди. Шу сабабдан тадқиқотчилар томонидан корпоратив бошқарув тизимида алоҳида ҳоллардагина ички аудит, аудит қўмитаси ҳамда ташқи аудит борасида илмий тадқиқот ишлари амалга ошириб келинмоқда. Бироқ корпоратив